

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, एगू. इकोनोमिक्स एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, नवौं तह, बरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ;

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क:-२००

द्वितीय चरण: अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क:-३०

परीक्षा योजना (Exam Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा योजना	प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	पूर्णाङ्क	समय	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम पत्र	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	५०	१ घण्टा ३० मिनेट	४०
		ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	५०	१ घण्टा ३० मिनेट	
द्वितीय पत्र	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय	-	विक्षेपणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	१००	३ घण्टा	४०
			विक्षेपणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्यः

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ।
- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतको समूहहरू/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्रको प्रथम खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर प्रथमपत्रको खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको लागि सेवा, समूह, उपसमूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम अनुरूप फरक फरक हुनेछ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ, भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन अलग अलग प्रश्नपत्रबाट हुनेछ। यसैगरी द्वितीय पत्रका परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा छुट्टाछुट्टै दिन अलग अलग प्रश्नपत्रबाट हुनेछ।
- प्रथम पत्रको खण्ड (क) का लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको प्रत्येक प्रश्नकालागि अलग अलग उत्तरपुस्तिका हुनेछन्।
- लिखित परीक्षाको माध्यम नेपाली वा अङ्ग्रेजी वा नेपाली र अङ्ग्रेजी दुवै पनि हुन सक्नेछ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपाल र बागमती प्रदेशको सन्दर्भमा आधारित भएर सोधिने छ।
- समाधानमूलक प्रश्नको उत्तर आवश्यकता अनुसारको अङ्कभारमा आधारित भइ चार भागना विभाजन गरी सोधिने छ।
 - पहिलो भागमा समस्याको पहिचान,
 - दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा कानून, सरकारी नीति र कार्यक्रम,
 - तेस्रो भागमा समस्या समाधाको लागि सुझाव,
 - चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिकाहरू।
- यस पाठ्यक्रममा जे सुकै लेखिएका भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमावली, नीति, नियमहरू परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भइ हटाइएका वा थप गरी संशोधन भइ) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
- प्रथम चरणका लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
- पाठ्यक्रम परिमार्जित मिति: २०८१/०६/१४

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, एगु. इकोनोमिक्स एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, नवौं तह, वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

पूर्णाङ्क: ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१. नेपालको संविधान र यसका विशेषताहरू
- १.२. व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.३. सार्वजनिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१. सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२. कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
- २.३. आर्थिक प्रशासन-बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन

३. व्यवस्थापन

- ३.१. व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२. व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेणा, नियन्त्रण, निर्णय र समन्वयको महत्त्व
- ३.३. व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

४. विकासका आयामहरू

- ४.१. विकास प्रशासनका अवधारणा
- ४.२. विकासमा जनसहभागिता
- ४.३. बागमती प्रदेशको चालु आवधिक योजना
- ४.४. दिगो विकास
- ४.५. विकेन्द्रिकरण
- ४.६. विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.७. सार्वजनिक, निजी साझेदारी
- ४.८. सुशासन
- ४.९. विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.१०. जनसङ्ख्या र बसाइँसराइ

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ५.१. लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२. कानूनी राज्य
- ५.३. मानव अधिकार
- ५.४. लैङ्गिक सवाल
- ५.५. सारक्षण र सकरात्मक विभेद
- ५.६. प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, एगू. इकोनोमिक्स एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, नवौं तह, वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

६. नेपालको समाज र यसको बनोट

- ६.१. नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२. आदिवासी, जनजाती, मधेसी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

PPSC, Bagmati

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, एगू. इकोनोमिक्स एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, नवौं तह, बरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: खण्ड (ख) सेवा समूह सम्बन्धी सामान्य विषय

पूर्णाङ्क: ५०

१. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७९
२. नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमहरू, २०५१
३. बागमती प्रदेशको चालु आवधिक योजना (कृषि सम्बन्धी) कृषि क्षेत्रको उपलब्धिहरू
४. कृषि विकास रणनीति (Agriculture Development Strategy)
५. राष्ट्रिय कृषि विकास नीति, २०६१
६. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन नीति, २०६४
७. खाद्य ऐन, २०२३
८. पशु बधशाला तथा पशु सेवा ऐन, २०५५
९. नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् ऐन, २०४८
१०. कृषि विकासमा महिला सहभागिता
११. नेपालको खेती प्रणाली
१२. आर्थिक विकास र क्षेत्रीय सन्तुलनमा कृषि क्षेत्रको भूमिका
१३. नेपालमा कृषि विकासका अवसर तथा चुनौतीहरू
१४. कृषि एवम् पर्यावरण बिच अन्तरसम्बन्ध
१५. कृषि विकासका नीति, उद्देश्य, कार्यनीतिको औचित्य र अन्तरसम्बन्ध
१६. कृषि बजार अनुसन्धान प्रणाली
१७. विश्व व्यापार सङ्गठनको सन्दर्भमा नेपालको कृषि क्षेत्रको विकास सम्भाव्यता एवम् चुनौतीहरू
१८. SAPTA र SAFTA अन्तर्गत व्यापारिक कारोबारको स्थिति र नेपालको भारत र चीनसँगको
१९. गरिवी निवारणमा कृषि क्षेत्रको महत्त्व
२०. कृषि विकास र वैदेशिक सहयोगको महत्त्व र चुनौती
२१. कृषि वस्तुको उत्पादनरोपरान्त प्रविधि सम्बन्धी जानकारी
२२. कृषि क्षेत्रको विकासका लागि वित्तिय लगानीका आयामहरू र औचित्य
२३. कृषि विकासमा संलग्न निकायहरू बीचको अन्तरसम्बन्ध तथा समन्वय
२४. कृषि विकासमा पकेट क्षेत्र र Projectization को अवधारणा र समिक्षा
२५. कृषिको व्यवसायिक नीति एवम् कार्यक्रम
२६. स्थानीय सरकार एवम् कृषि विकास

द्वितीय पत्र: सेवा समूह प्राविधिक विषय

पूर्णाङ्क: १००

१. उत्पादन अर्थशास्त्र र फार्म व्यवस्थापन
 - १.१. कृषि सामग्रीको माग र आपूर्तिको प्रकृति र प्रक्रिया
 - १.२. कृषि भू-उपयोगको तरिका र बाली प्रणाली
 - १.३. नेपालमा कृषि सामग्रीको प्रयोग तथा उपादकत्व
 - १.४. कृषि विकासका नीति, उद्देश्य, कार्यनीतिको औचित्य र अन्तरसम्बन्ध
२. योजना मानव संसाधन व्यवस्था
 - २.१. कृषि क्षेत्रका उप-क्षेत्रीय गुरु योजनाहरू (Horticulture, Livestock, Fishery, master plans)
 - २.२. कृषि विकास रणनीति
 - २.३. Project Formulation का तरीकाहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रदेश निजामती र स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ कृषि सेवा, एगु. इकोनोमिक्स एण्ड मार्केटिङ्ग समूह, नवौं तह, बरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह, प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२.४. तीनै तहको कृषि विकासमा विद्यमान सङ्गठनात्मक संरचना

३. कृषि बजार र मूल्य

- ३.१. खाद्य सुरक्षा तथा रणनीति
- ३.२. कृषि बजार योग्य परिमाणमा असर पर्ने तत्त्वहरू
- ३.३. कृषि बजार अनुसन्धान प्रणाली
- ३.४. कृषि उपजको बजार प्रणाली
- ३.५. कृषि बजार विकासका लागि बजारको भूमिका तथा आर्थिक उदारिकरण
- ३.६. कृषि बजार व्यवस्थापन
- ३.७. सहकारी बजारको अवधारणा
- ३.८. कृषि मूल्य नीति
- ३.९. नेपालको कृषि व्यापार सम्बन्धी द्विपक्षिय सन्धी, सम्झौता र नीतिहरू
- ३.१०. उच्च मोल जाने कृषि वस्तुहरूको स्थिती र सम्भाव्यता
- ३.११. बजारमुखी कृषि उत्पादन योजना
- ३.१२. कृषि बजार सूचना तथा बजार प्रसार
- ३.१३. कृषि उत्पादन र बजार व्यवस्थापनमा सहकारी, निजी क्षेत्र एवं महिलाको सहभागिता

४. आयोजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन

- ४.१. आयोजना विश्लेषण
- ४.२. आयोजनाहरूको दिगोपना तथा प्रभावकारीता मुल्याङ्कन गर्ने तरिकाहरू
- ४.३. विद्यमान कृषि योजना तर्जुमा, अनुगमन, मूल्याङ्कन पद्धतीको समिक्षा

५. कृषि तथ्याङ्क

- ५.१. ५.१ कृषि तथ्याङ्क सङ्कलनको विद्यमान अवस्था तथा सुधारात्मक उपायहरू
- ५.२. ५.२ कृषि तथ्याङ्क तथा कृषि योजना तर्जुमा र यसको उपयोग